

בס"ד, ג' בטבת תשפ"ב

07/12/21

תיק מס' 81111

פסק דין

בעניין שבין

התובע

מזמין עבודת אינסטלציה

הנתבעים

1. איש שיפוצים

2. איש אינסטלציה

– להלן התובע

– להלן הנתבעים

א. רקע ועובדות מוסכמות

נושא התביעה הוא האחריות של קבלן ושל אינסטלטור על מים שהתבזבוזו, בעקבות תיקון לקוי של פיצוץ בצינור המים.

התובע הנו בעלים של דירה בירושלים, ובהליך זה הוא מייצג גם את וועד הבית ואת דיירי הבניין. נתבע 1 הנו קבלן. התובע שכר את נתבע 1 כדי לשפץ את דירתו. כחלק משיפוץ הדירה היה צורך להתקין קו ביוב חדש. צינור הביוב היה אמור לרדת לאורך קיר הבניין, ומשם צריך היה להטמין אותו בדרכו אל בור הביוב. במהלך העבודות להכנת התעלה לצינור, פגע מכשיר הקונגו באבן, וזו פגעה בצינור המים הראשי של הבניין. עקב הפגיעה נוצר פיצוץ בצינור. נתבע 1 פעל בזריזות כדי לאטום את הצינור באופן זמני, באמצעות בנדים (חבקי מתכת). הפיצוץ אירע בתאריך 26/11/2019.

נתבע 2 הנו אינסטלטור. נתבע 1 שכר את שירותיו של נתבע 2 כדי לתקן את הפיצוץ בצינור. נתבע 2 הגיע למחרת יום הפיצוץ כדי לתקן את התקלה בצינור. לשם כך הוא חתך את חלק הצינור בו נוצר הפיצוץ, והשתמש במכשיר שמלחים את שני חלקי צינור הפלסטיק. המכשיר נתן אות שההלחמה התבצעה בהצלחה. באותו יום אחד השכנים ערך שמחה בבניין, ולכן כיסו נתבע 1 ופועליו את הבור, וסללו אספלט חדש מעליו. כל הצדדים סברו כי בכך הסתיימה פרשת הפיצוץ בצינור המים.

בהמשך, בחודש 12/2019 קיבלו דיירי הבניין חשבונות מים מחברת הגיחון. לפי החשבון, הייתה צריכת מים חריגה באותו חשבון – מעבר לתשלום הרגיל עבור צריכת מים משותפת, נדרש כל אחד מ-24 הדיירים לשלם עבור 8.23 מ"ק (שהם כ-7.23 מ"ק יותר מן הממוצע לכל דייר, דהיינו, שנזילה גרמה לאובדן כ-172 מ"ק מים).

באותה עת התובע עדיין לא חזר אל הדירה, אך דיירי הבניין עדכנו אותו טלפונית על חשבון המים. התובע הודיע לנתבע 1 על כך שהתקבל חשבון מים גדול, אך אמר לו שאין צורך שיבוא לבדוק את הנקודה בה אירע

הפיצוץ, משום שלפי הנראה לעין אין מים שיוצאים מאותה נקודה, וכי יערך בירור עם דיירי הבניין אם למישהו מהם יש נזילה מאחד הצינורות (פרוטוקול דיון 1, עמ' 2 שורה 21, מדברי הנתבע: "אחרי חודש [התובע] התקשר שיש צריכה גבוהה של מים. אמרתי אין בעיה אני אבוא, והוא אמר לי שאולי זה מאחד השכנים ושאחכה"; פרוטוקול דיון 2 עמ' 2 שו' 10; שו' 16; ועוד)

בחשבון המים שלאחר מכן, לחודש 02/2020, נדרש כל אחד מהדיירים לשלם עבור כ-42.8 מ"ק מים (שהם כ-41.8 מ"ק יותר מן הממוצע לכל דייר). בעקבות החשבון פנה וועד הבית לאינסטלטור אחר (לא נתבע 2), והלה בדק את בנקודת הפיצוץ. מיד לאחר שהחלו לחפור, זוהתה דליפת מים משמעותית מאותה נקודה. וועד הבית שילם 500 ₪ עבור הבדיקה. התובע פנה אל נתבע 1, נתבע 1 הזמין את נתבע 2, והלה תיקן את הצינור פעם נוספת, בדרך מעט שונה. במהלך התיקון התברר שאחת ההלחמות לא הייתה טובה, ומשם נזלו המים.

מוסכם כי לאחר התיקון השני מים אינם דולפים מהצינור, שכן מלבד בחשבון המים הסמוך לתיקון, בחשבוני המים העוקבים חזרה צריכה המים למימדיה הרגילים.

בחשבון המים הבא, ב-04/2020, נדרש כל אחד מהדיירים לשלם עבור 25.3 מ"ק צריכה משותפת (שהם כ-24 מ"ק צריכה משותפת יותר מן הממוצע לכל דייר). חשבון זה משקף את המים שדלפו עד לתיקון הצינור.

התובע פנה אל חברת הגיחון, משום שישנו נוהל זיכוי במקרה של נזילה. חברת הגיחון עדכנה את התובע שלפי הנוהל ניתן לזכות את החשבון רק על דליפה של שני חשבונות בשנה (כלומר ארבעה חודשים); וכך שמשמעות הזיכוי היא שדיירים ישלמו על המים שדלפו לפי תעריף 1 (הנמוך) ולא לפי תעריף 2 (הגבוה). התובע ביקש שיזכו את הדיירים עבור החשבונות הגבוהים (מחודשים 02/2020 ו-04/2020).

הצדדים הסכימו על העובדות, ונחלקו בשאלה מי אחראי על הנזק הכספי מבזבוז המים. זו תמצית המחלוקת שבין הצדדים.

בדיון הראשון נכחו התובע ונתבע 1, בדיון השני נכחו התובע ונתבעים 1-2. הצדדים חתמו על הסכם בוררות כדיון. כל הצדדים הסכימו לכך שההליך יתקיים בסדר דין מהיר, קרי, הליך ללא זכות ערעור כאשר הנימוקים ניתנים בתמצית.

(התובע ונתבע 1 חתמו על הסכם הבוררות; נתבע 2 הסכים להצטרף כצד לבוררות ושלה את הסכמתו בהודעת ווצאפ למזכירות בית הדין. בנוסף, בדיון השני נתבע 2 נתן את הסכמתו להצטרף כצד לתביעה, והסכמתו נרשמה בפרוטוקול. ע"פ הפרשנות המקובלת לחוק הבוררות, ההסכם בוררות בכתב מחייב גם כאשר ההסכמה לו ניתנה במסמך אחר, ואף כשההסכמה הייתה בע"פ ולא נחתמה. ראה ס' אוטולנגי "בוררות דין ונוהל" מהדורה רביעית, עמ' 55-58).

במהלך הדיון השני הצעתי לצדדים הצעת פשרה, וביקשתי כי ישקלו אותה ויחזירו תשובה לבית הדין, אולם, לא כל הצדדים הסכימו לפשרה ולכן היא לא התקבלה.

ב. דיון

כאמור, במהלך הדיון הצעתי לצדדים הצעת פשרה, אשר לענ"ד משקפת את עיקר הדין. התובע דחה את הצעת הפשרה ונימק את דבריו. לאחר עיון נוסף, אני חוזר על הדברים שנאמרו בדיון, בתוספת הבהרת יסודות הדין כתשובה לטענות התובע.

נזק של דליפה מים הנו נזק עקיף (הראשונים והאחרונים נחלקו האם נזק כזה יוגדר כ"גרמא" או כ"גרמי", אולם לענייני הדבר אינו מעלה ואינו מוריד, כדלקמן). בכלל ההתחייבויות שמקבל בעל מלאכה על מלאכתו, גלומה אחריות על תוצאות של איכות המלאכה, וכאשר מזמין העבודה סומך ומסתמך על בעל המלאכה – **בעל המלאכה מקבל עליו אחריות גם על נזקים עקיפים (בבא קמא צט ע"ב-ק ע"א):**

"אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: טבח אומן שקלקל - חייב, ואפילו הוא אומן כטבחי ציפורי. ומי אמר רבי יוחנן הכי? והאמר רבה בר בר חנה: עובדא הוה קמיה דרבי יוחנן בכנישתא דמעון, ואמר ליה: זיל אייתי ראייה דממחית לתרגוליס ואפטרך! לא קשיא: **כאן בחנם, כאן בשכר; כי הא דאמר רבי זירא: הרוצה שיתחייב לו טבח, יקדים לו דינר...**

ריש לקיש אחוי ליה דינרא לרבי אלעזר, אמר: מעליא הוא, אמר ליה: **חזי דעלך קא סמכינא. א"ל: כי סמכת עלי מאי למימרא? דאי משתכח בישא בעינא לאיחלופי לך,** והא את הוא דאמרת: רבי מאיר הוא דדאין דינא דגרמי, מאי לאו ר' מאיר ולא סבירא לן כוותיה! א"ל: לא, ר' מאיר וסבירא לן כוותיה".

במקרה של תיקון דליפה, אחריותו של האינסטלטור לוודא שאין נזילות נוספות מן הצינור. המזמין אינו אמור להבין את הפרטים הטכניים של התיקון. חלק מן התשלום לאינסטלטור מהווה מעין "ביטוח" על איכות העבודה.

התשלום הופך את האומן משומר חנם לשומר שכר, ומחייב אותו באחריות רבה יותר, והבהיר לשני הצדדים שהתובע סומך על הנתבע שזה האחרון יודא שהתיקון בוצע כראוי, וכך גם מנהג המדינה. ועיין בחידושי הרשב"א סוגיה הנ"ל בבבא קמא, שלא כל בעל מקצוע חייב כשטעה, אף כשקיבל שכר. ולדעתו הדבר תלוי בשאלה אם השתדלות מרובה תוכל להציל את האומן מטעות. בנדון דידן השתדלות יתירה מצד הנתבעים יכולה הייתה למנוע את רוב הנזק, ולכן הדברים דומים לטבח אומן שניבל, שחייב כשקיבל שכר (להרחבה בעניין זה ראו: הרב אבישי קולין, חוקי התורה: פיצויי הסתמכות, אתר דין תורה, במיוחד בסעיף 4).

במקרה דנן, נתבע 2 צריך היה לוודא שהתיקון הסתיים בהצלחה. אמנם, המכשיר שלו הראה שההלחמה בוצעה כראוי, ואמנם דיירי הבניין לחצו לסגור את הבור בזריזות. אבל ניתן היה לבוא למחרת ולבדוק שהתיקון הצליח. כפי שהתברר למפרע, גם לאחר התיקון נשארה דליפה משמעותית בצינור, ובדיקה יסודית לאחר מעשה הייתה מגלה זאת.

הגמרא מסבירה שהאחריות הנ"ל היא דווקא למקרה בו המזמין מסתמך על בעל המלאכה. אולם כאשר המזמין סומך על עצמו, הדבר מסיר אחריות מבעל המלאכה. וכן, כאשר בעל המלאכה הורה למזמין שאין אחריות על הצלחת העבודה, הדבר מסיר את האחריות ממנו.

הדברים נכונים שבעתיים כאשר בעל המלאכה אינו יכול לעקוב אחרי איכות התיקון לאורך זמן, כיצד יתברר לו שישנה דליפה אם דיירי הבניין לא יודיעו לו על כך? מטעם זה, להבנתי, שגה התובע כאשר לאחר שהתקבל חשבון המים הראשון (12/2019), הוא לא פעל ליידע את הנתבעים ולא דרש מהם שיבואו לבדוק אם ישנה נזילה בצינור.

בכתב הטענות שנשלח אחרי הדיון השלישי טען התובע כי:

“עצם ההודעה [נתבע 1] על הצריכה המשותפת הגבוהה בפעם הראשונה היתה צריכה להדליק נורה אדומה אצל [נתבע 1]. לסמוך על “דעתי המקצועית” ולהמתין לחשבון המים הבא, עשוי להיות הגיוני בין אנשים לא מקצועיים. אנשים שעוסקים בשיפוצים – **חייבים לדעת מיד שיש כאן בעיה ולפעול, מה גם שהם יודעים שלא עבדו בפרקטיקה המקובלת ולא בדקו מספר ימים לאחר התיקון – לוודא שאין נזילות**”

אינני מקבל את הטענה. כאמור, מדובר בנזילה של כ-172 מ"ק מים במהלך פחות מחודש. מדובר בכמות מים עצומה (כמו צריכת מים פרטית של כ-4 משפחות!), ולא יתכן שמקורה יהיה מטפטוף אקראי, וזו אינה ידיעה השמורה לבעלי מקצוע. צריך היה לפעול במהירות כדי לאתר את מקור הדליפה, ואם הדליפה לא אותרה – צריך היה לבדוק אם מקורה בנקודת הפיצוץ. כאשר הדיירים לא הצליחו לאתר את התקלה בתוך ימים ספורים, היה עליהם לפנות שוב אל נתבע 1 או אל נתבע 2, ולבקש שיבדקו אם הצינור תוקן כראוי ואינו דולף, או לכל הפחות – ליידע אותם שלא הצליחו למצוא מקור דליפה אחר, ולהשאיר את ההחלטה על דרך הפעולה הנכונה לנתבעים. אולם במקום זה הדיירים החליטו שבאותה עת אין צורך להזמין את הנתבעים.

לאור האמור, אני סבור כי עבור המים שהתבזבוזו עד קבלת החשבון הראשון, אחראי נתבע 2. כיוון שהתובע סמך על נתבע 1, ואילו נתבע 1 סמך על נתבע 2. נתבע 2 פטור מלשלם על המים שהתבזבוזו בין החשבון הראשון לחשבון השני, כאמור.

אילו התובע היה פונה לנתבעים מיד לאחר שהתקבל החשבון הראשון, היו מתבזבזים מים נוספים. כמות זו מגולמת בחשבון השלישי (שגם הוא משקף כמות מים שהתבזבזה בין קבלת החשבון השלישי לבין הטיפול השני בפיצוץ). גם על מים אלו נתבע 2 אחראי, במסגרת האחריות לאיכות התיקון.

את עלות הבדיקה ששילם ועד הבית עבור איתור הדליפה (500 ₪) יש להטיל על נתבע 1. בהיותו אחראי לכלל עבודות השיפוץ, הוא אחראי לוודא ולסדר נזקים שפועליו גרמו.

כאן המקום להעיר על מערכת היחסים החוזית בין הצדדים ועל משמעותיה לעניין החיובים שהטלתי על נתבע 2: נתבע 1 התחייב התחייבויות כלפי התובע. נתבע 2 התחייב התחייבויות כלפי נתבע 1. ההסכם בין נתבע 1 לנתבע 2 הוא הסכם לטובת התובע, ומחייב את שניהם כלפיו. המשמעות המעשית לכך היא, שאמנם עיקר החיוב דלעיל מוטל על נתבע 2, אך במידה והוא לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התובע, נתבע 1 יצטרך לערוב לביצוע התחייבויות אלו.

ג. תחשיב

כמויות המים חושבו לפי הנתונים שבכתב התביעה. התעריפים חושבו לפי אתר רשות המים (בכתב התביעה מופיעים הסכומים ללא מע"מ).

עבור חשבון המים הראשון: התובע ביקש לחייב את הנתבעים תחילה לפי תעריף 1 (הנמוך), ולאחר שיתקבלו סכומים מדויקים מהדיירים, לחייב את ההפרש מתעריף 2. כדי שפסק דין זה יביא לסיום הסכסוך, החלטתי לחרוג מהבקשה, ולחייב על 1/3 מהחשבון לפי התעריף הנמוך, ועל 2/3 לפי התעריף הגבוה. החישוב: 4.793 מ"ק לכל דייר * 13.153 ₪ התעריף הגבוה = 63.04 ₪ עבור שימוש בתעריף גבוה לכל דייר. בנוסף, 2.396 מ"ק לכל דייר * 7.385 ₪ לפי התעריף הנמוך = 17.7 ₪ לכל דייר. סה"כ 80.746 ₪ לכל דייר. עבור 24 דיירים = 1,938 ₪.

תשלום עבור חשבון המים השלישי: כאמור לעיל, על חשבון זה קיבלו כל הדיירים הנחה מחברת הגיחון, ושלמו רק לפי התעריף הנמוך. החישוב, 24.29 מ"ק * תעריף נמוך 7.385 ₪ = 179.381 ₪ לכל דייר * 24 דיירים = 4,305.16 ₪.

סה"כ 6,243 ₪, שהם 260 ₪ לכל דייר.

נוסף על האמור, יתחלקו כל הצדדים באגרת בית הדין שווה בשווה. התובע שילם 200 ₪, לכן נתבעים 1 ו-2 ישלמו לו 67 ₪ כל אחד.

ד. החלטות

1. נתבע 1, , ישלם לתובע, 567 ₪ עבור הוצאות הבדיקה שהוציא וועד הבית ועבור השתתפות באגרת בית הדין.
2. נתבע 2, חייב לשלם לתובע 6,243 ₪ עבור המים שהתבזבזו, סה"כ 260 ₪ לכל אחד מ-24 דיירי הבניין, ועוד 67 ₪ השתתפות באגרת בית הדין. סה"כ ישלם נתבע 2 לתובע 6,310 ₪.
3. התשלום יבוצע תוך 30 יום מהתאריך הנקוב על פסק הדין.
4. א. נתבע 1 ערב לחובותיו של נתבע 2 כלפי התובע.
ב. ככל שנתבע 2 לא ישלם כאמור בסעיף 2 בתוך 30 יום מהמועד הנקוב בפסק הדין, התובע יודיע על כך לנתבע 1 בכתב.
ג. ככל שהחוב לא ישולם בתוך 45 יום מהמועד הנקוב על פסק הדין, יוכל התובע לגבות את החוב מנתבע 1 או מנתבע 2 לפי בחירתו.
5. בהסכמת הצדדים התקיים הליך בסדר דין מהיר, ולפיכך אין לצדדים זכות ערעור. בהתאם לחוק הבוררות סעיף 22(א), ככל שחלה טעות בחישובים ניתן להעיר על כך בתוך 30 יום מהתאריך הנקוב על פסק הדין.

"והאמת והשלום אהבו"

בזאת באתי על החתום

היום ג' בטבת תשפ"ב 07 בדצמבר 2021

אהרן פלדמן, אב"ד